

Představte si příklad...

- Podnikatel vybírá "servisní poplatek" ve výši 500,- Kč.
- Spoléhá na to, že si jeho klienti neoprávněně účtované částky nevšimnou.
- Služby podnikatele využívá 20 000 klientů.

Soudili byste se kvůli pětistovce? NE? Není se čemu divit, zpravidla na vás bude čekat

- zajištění znaleckého posudku
- řízení trvající v průměru 269 dní
- nejistý výsledek
- soudní poplatek ve výši dvojnásobku žalované částky
- zajištění nákladných služeb advokáta
- lépe vybavenému soupeři

Jaké to má důsledky?

dle současné právní úpravy bez hromadných žalob

Motivace spotřebitele:

- nízká částka
- vysoké náklady, které je nutné zaplatit předem
- silnější a lépe vybavený soupeř
- nejistý výsledek

= nárok vymáhán nebude.

Nepoctivý podnikatel

- každého spotřebitele obral o 500,- Kč
- sám se obohatil o 10.000.000,- Kč
- získal neférovou výhodu před svými konkurenty na trhu
- narušuje hospodářskou soutěž

= je motivován ve svém jednání pokračovat

dle návrhu zákona založeného na režimu opt-in

Systém, kdy se hromadné řízení a jeho výsledek netýká všech poškozených spotřebitelů, ale jen těch, kteří se aktivně včas přihlásí (opt-in), neodstraňuje racionální apatii spotřebitelů.

Máme zkušenosti s případem, kdy se nám podařilo vyjednat s nepoctivým podnikatelem pro poškozené spotřebitele odškodnění. I když poškození měli odškodnění jisté, o jeho výplatu se přihlásilo **méně než 10 % poškozených**.

Překážkou pro ně byl podpis dohody o narovnání s nepoctivým podnikatelem. Víme tedy, že většina spotřebitelů je přirozeně nedůvěřivá, uplatňuje elementární ekonomickou rozvahu a raději drobnou částku oželí, než by věnovala svůj čas a úsilí k překonání nadbytečných administrativních překážek. **Zachovali byste se v dané situaci jinak?**

„Kvůli pár korunám se nebudu někde registrovat, buh ví, co po mě všechno budou chtít, kolik mě to bude stát času, a nakonec beztak nic nedostanu...“

Výsledek při uplatňování hromadných žalob v opt-in režimu

- účast 10 % spotřebitelů v optimistickém scénáři
- při úspěchu získají spotřebitelé celkem 1.000.000,- Kč
- podnikateli zůstane stále podstatná část neoprávněně vybraných peněz
- činnost se ekonomicky vyplatí i při neúspěchu v soudním sporu
- motivace pokračovat v neoprávněném jednání je pro podnikatele stále vysoká.

Proč je opt-out lepším řešením?

- Na rozdíl od opt-in prakticky umožňuje vymáhat i menší nároky spotřebitelů.
- Odpadají administrativní překážky pro spotřebitele.
- Řízení se týká všech spotřebitelů.
- O jednom prohřešku podnikatele je vedeno jedno řízení, výsledek je tedy pro všechny poškozené shodný a transparentní.
- Nepoctivec vrátí vše, nikoliv pouhou část toho, co neoprávněně získal.
- Má největší preventivní účinek.
- Nejvíce motivuje podnikatele uzavřít smír.
- Nejlépe narovná podnikatelské prostředí.
- Je plně naplněn účel hromadného řízení.
- Posiluje důvěru občanů v právní systém a vymahatelnost práva.

Bez žalobce to nepůjde...

Jaké mají podmínky spotřebitelské organizace v postavení žalobce v hromadném řízení? V popsaném případě by spotřebitelské organizaci za její práci připadla odměna 5 % z přisouzeného plnění, tedy **50.000,- Kč**.

Co odvedená práce mimo jiné zahrnuje?

- implementaci IT nástroje pro správu hromadných žalob,
- pravidelné informování o činnosti týkající se hromadných řízení – úprava a aktualizace webových stránek,
- monitoring trhu z hlediska potenciálních hromadných žalob,
- komunikace se spotřebiteli ohledně hromadné žaloby,
- administrativní přípravu žaloby,
- právní či technické posudky,
- zastoupení advokátem (i přes svou erudici v oblasti spotřebitelské legislativy musí být spotřebitelská organizace v hromadném řízení zastoupena advokátem),
- soud může po podání žaloby spotřebitelské organizaci nařídít, aby zajistila informovanost spotřebitelů o podané žalobě prostřednictvím různým mediálních kanálů, například celoplošných televizí,
- zajištění kvalitně vyškoleného personálu pro výše uvedené činnosti.

Náklady je navíc nutné vynaložit od samého počátku řízení. Aktivita tak mohou významně převyšovat finanční možnosti spotřebitelských organizací.

Rizika spotřebitelské organizace

V případě neúspěchu v soudním sporu je ohroženo další fungování spotřebitelské organizace. Při úspěchu je pak „pouze v mínusu“.

Zhodnotili byste jako řádný hospodář odměnu 50.000,- Kč za odvedenou práci jako adekvátní v poměru k rizikům, zvláště když ani případný úspěch nepokryje vynaložené výdaje?

Jak spotřebitelským organizacím umožnit, aby mohly sloužit spotřebitelům v hromadném řízení?

Naplnění veškerých povinností potenciálního žalobce představuje pro spotřebitelskou organizaci obrovské náklady, které sama není schopna financovat. Soukromé financování třetí stranou pak vždy reputačním rizikem pro nezávislou spotřebitelskou organizaci, je spojeno s nečitelnými motivacemi donátora, přičemž zájmy spotřebitelů u něj ustupují zájmům ekonomickým. Ideální variantou by bylo například zřízení zvláštního fondu kolektivního odškodnění, který by byl průběžně doplňován z úspěšných kauz a výnosů pokut udělených dozorovými orgány na spotřebitelském trhu. Jsme si dobře vědomi, že veřejné zdroje nejsou nekonečné, možné financování z vybraných pokut, proto nabízíme jako jedno z příhodných a relativně bezbolestných řešení.